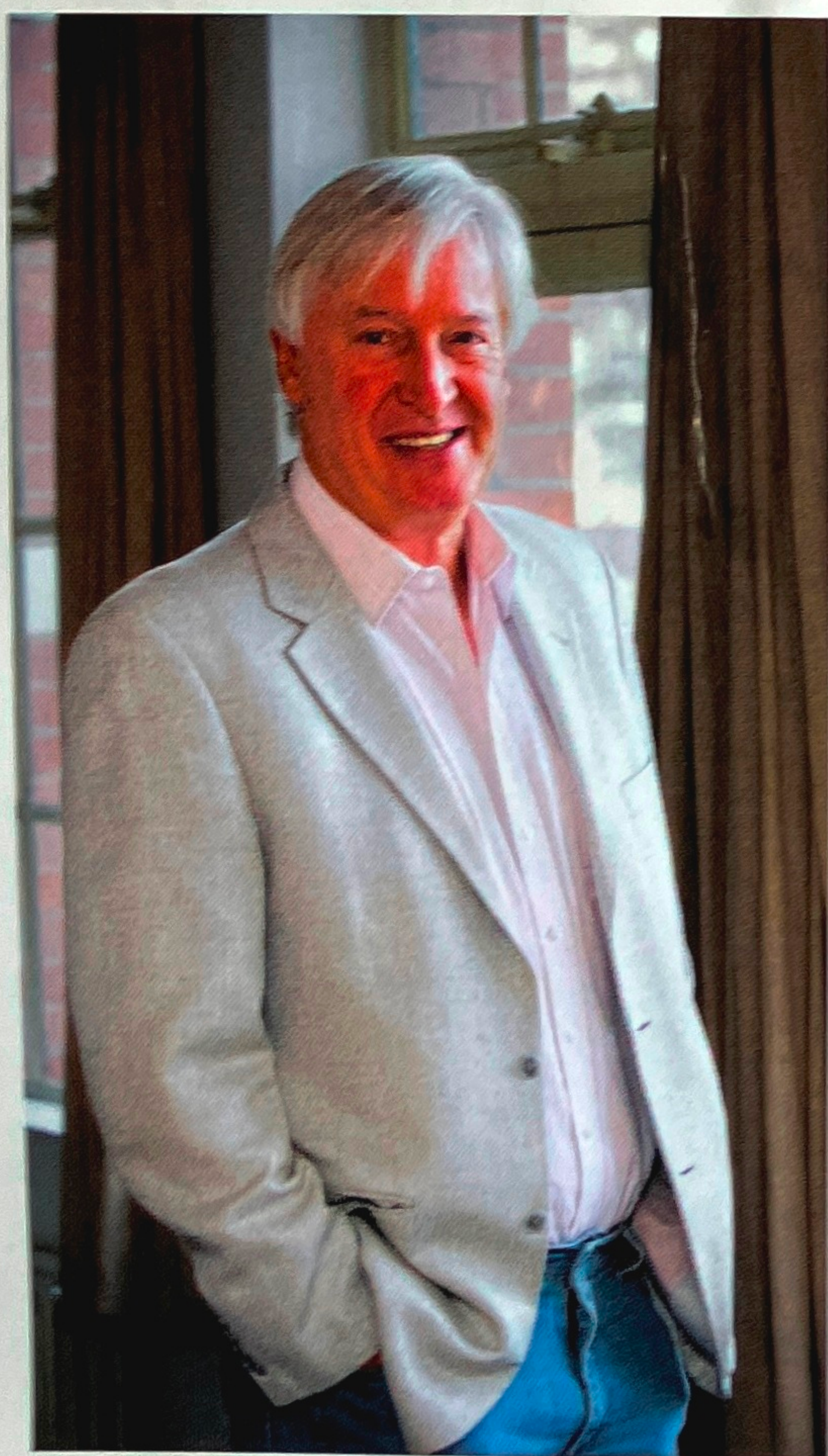

“Alsof niemand *uit de toon* wilde vallen”

DE ONVERSCHILLIGHEID TEN AANZIEN VAN HET NEDERLANDSE LEGER BEREIKTE EEN HOOGTEPUNT IN DE TWEEDE HELFT VAN DE VORIGE EEUW. HOE IS DAT MOGELIJK GEWEEST? SOCIOLOOG **HERMAN VUIJSJE** (1946) SCHREEF ER EEN BOEK OVER: *WIJ WAREN GEEN SOLDAAAT. HET LEGER WAS VOOR LOSERS.*

Tekst JACOB MOERMAN Beeld WALBURG PERS

Vuijsje was op zeventienjarige leeftijd een van de velen die zich lieten afkeuren voor de militaire dienstplicht. Nu, zestig jaar later, begrijpt hij niet meer precies waarom hij dat toen zo vanzelfsprekend vond. Een land heeft toch een krijgsmacht nodig om de eigen grenzen te kunnen verdedigen? In zijn nieuwe boek verdiepte hij zich in de houding van Nederlanders ten aanzien van het leger. Daarnaast legde hij diverse generatiegenoten, militaire wetenschappers

en militairen die ene vraag voor: waarom is Nederland gedurende een halve eeuw zo naïef geweest?

Het boek is zeer persoonlijk geworden. Waarom?

“Ik ben altijd een antimilitarist geweest. Maar waarom eigenlijk? Op die vraag heb ik een antwoord proberen te vinden. Als ik terugkijk op mijn leven, kan ik eigenlijk alleen maar concluderen dat ik gemakzuchtig was. Al mijn Amsterdamse vrienden en collega's waren eveneens tegen het leger. Het was alsof niemand uit de toon wilde vallen.”

Is er nu sprake van schaamte?

“Ja, ik denk het wel, ook al ga ik in mijn boek daar verder niet op in omdat ik dat te privé vind. De schaamte heeft vooral te maken met het feit dat ik met de meute mee heb gelopen. Ik schaam me er dus lichtelijk voor dat ik niet een eigen standpunt heb gevormd, maar dat ik me liet leiden door hetgeen in mijn omgeving gebruikelijk was.”

Gold de anti-houding ten aanzien van het leger alleen voor u en uw vrienden of ook voor heel Nederland?

“Beide. De rode draad in mijn boek is de houding dat anderen het voor je op kunnen knappen. Ik wist me in de jaren zestig, samen met mijn welbespraakte vriendjes, met niet al te veel moeite uit de dienstplicht te babbelen. Maar die andere jongens, die van eenvoudige komaf waren, konden de keuringsartsen niet ompraten

en moesten wél het leger in. Daarnaast gold die gemakzuchtige houding ook voor heel Nederland. Eenieder vond het in de decennia daarna over het algemeen prima dat die yankees uit Amerika ons wisten te beschermen. En nu steekt die houding eigenlijk wéér de kop op, met de oorlog in Oekraïne. We steunen die oorlog, maar laten het vuile werk over aan anderen.”

Hoe denkt u nu over de Nederlandse krijgsmacht?

“Precies omgekeerd dan destijds. Ik groeide op in het Gooi, in de buurt van de kolonel Palmkazerne, en zag vaak van die lange rijen met militaire voertuigen rijden. Die kazerne vormde een zeer overheersend deel van die omgeving. Maar ik kan me niet herinneren dat ik ooit maar één keer een gedachte daaraan heb gewijd. Dat kwam gewoon niet in me op. Er was sprake van een totale desinteresse.”

“Die desinteresse is gebleven, totdat Poetin en Trump ten tonele verschenen. Daar komt het eigenlijk heel eenvoudig op neer. Trump zei zeer terecht dat de Europese landen meer zouden moeten betalen voor hun eigen defensie. Nu is Europa flink wakker geschud. Ook ik zie nu in dat Nederland samen met Europa een goed functionerende krijgsmacht nodig heeft. Het gekke is alleen dat daar die oorlog van Poetin kennelijk voor nodig is geweest.” X

Wij waren geen soldaat. Het leger was voor losers van Herman Vuijsje is verschenen bij Walburg Pers in Zutphen.